

Minister van Justitie en Veiligheid

**Ministerie van Justitie en
Veiligheid**
Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
10 oktober 2023

Ons kenmerk
4939952

nota

Beleidsreactie WODC-rapport rechtsextremisme &
algoritmen

1. Aanleiding

Het WODC-onderzoek "Rechtsextremistische radicalisering op sociale mediaplatforms? Ontwikkelingspaden en handelingsperspectieven" wordt op 10 oktober gepubliceerd. Het streven is gelijktijdige verzending van het rapport met begeleidende beleidsreactie naar de Kamer. In de beleidsreactie is een toezegging opgenomen van het lid van der Werf over de aansprakelijkheid van online platforms.

De aanleiding van het onderzoek vloeit voort uit het feit dat de ontwikkelingen in het online domein razendsnel gaan, zo ook ten aanzien van rechtsextremistische (online) netwerken en de daaruit voortvloeiende dreiging. Zowel het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN)¹ als de CT-strategie² wijzen op een toenemende dreiging door verspreiding van content en radicalisering in het online domein. Er is behoefte aan meer handelingsperspectief om dit tegen te gaan.

2. Geadviseerd besluit

U wordt gevraagd om akkoord te gaan met de inhoudelijke beleidsreactie en met verzending daarvan, samen met het rapport, aan de Tweede Kamer.

3. Kernpunten

- Het onderzoek kent de volgende aandachtspunten:
 - De risicofactoren, ontwikkelingspaden en gateways naar rechtsextremistische radicalisering;
 - De rol van aanbevelingsalgoritmen;
 - Borderline content;
 - Mogelijke handelingsperspectieven voor de Nederlandse overheid.
- De onderzoekers concluderen dat de ontwikkelingspaden van radicalisering uiterst complex zijn, en een samenspel van zowel online als offline factoren behelst. Persoonlijke zoekkeuzes van internetgebruikers lijken daarbij minstens zo belangrijk te zijn als aanbevelingsalgoritmen. Er is weinig empirisch bewijs dat radicalisering in de online context leidt tot gewelddadig extremisme, noch dat gewelddadig extremisme rechtstreeks voortvloeit uit online radicalisering. Ook stellen de onderzoekers dat het huidige onderzoek naar de wisselwerking tussen

¹ NCTV, Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland 58, mei 2023

² NCTV, CT-strategie 2022-2026, mei 2022

de online en offline contexten bij radicaliseringsprocessen beperkt is en daarom verdere studie behoeft. Tot slot hebben de onderzoekers mogelijke handelingsperspectieven voor de Nederlandse overheid opgenomen om rechtsextremistische radicalisering via online sociale mediaplatforms tegen te gaan.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Datum
10 oktober 2023

Ons kenmerk
4939952

4.1 Inhoud beleidsreactie

- In de beleidsreactie geeft u aan dat dit onderzoek een waardevolle bijdrage vormt voor het verkrijgen van meer kennis en inzicht inzake online extremisme en terrorisme. De resultaten van dit onderzoek kunnen goed gebruikt worden bij de (uitwerking van) Versterkte Aanpak Online.
- U bent het met de onderzoekers eens dat er meer inzicht nodig is in de offline en online wisselwerking naar online extremisme. U geeft aan dat u waar mogelijk meer onderzoek initieert, onder andere middels een recent gestart WODC-onderzoek ten aanzien van online werving en rekrutering.
- De onderzoekers geven aan een beperkte rol voor aanbevelingsalgoritmen ten aanzien van online radicalisering te zien. Daarop reageert u dat u behoefte heeft aan nader onderzoek, onder andere via de modaliteiten die de Digital Services Act biedt. In de Contourenbrief Versterkte Aanpak Online inzake extremistische en terroristische content gaat u hier nader op in.
- De onderzoekers constateren dat de nationale handelingsmogelijkheden beperkt zijn. Daarom benadrukt u het belang van een ambitieuze internationale inzet, en de rol van de Europese Commissie hierin. Aansluiten bij reeds lopende initiatieven is opportuun en gebeurt reeds waar mogelijk.
- Conform de aanbeveling van de onderzoekers benadrukt u in de beleidsreactie het belang van mediawijsheid en digitale weerbaarheid. De trajecten op dit vlak worden de komende jaren verder geïntensiveerd.

4.2 Communicatie

- Het rapport wordt vergezeld van de beleidsreactie naar de Tweede Kamer gestuurd. Het WODC publiceert het rapport op 10 oktober op de website.
- Mogelijk genereert het rapport media-aandacht. Er wordt derhalve in afstemming met NCTV Woordvoering een woordvoeringslijn opgesteld.

4.3 Afstemming

De beleidsreactie is afgestemd met het WODC, NCTV Communicatie, BZK, EZK, SZW, OCW, BZ en intern JenV met DGRR/DRC.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.